

การพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับการให้คำปรึกษา
ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรของเภสัชกรชุมชน ตอนที่ 2

นางสาว พัทรวดี กังวาลไกล
นางสาว พัทธราภรณ์ อ่างกรกิจเจริญ

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2546

DEVELOPMENT OF COUNSELING GUIDELINES
FOR COMMUNITY PHARMACIST
ON HERBAL MEDICINE PART 2

MISS PATCHARAVADEE KANGVANKHAI
MISS PATCHARAPORN TUMRONGKITCHAROEN

A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL
FULFILMENT
OF THE REQUIREMENT FOR
THE BACHELOR DEGREE OF SCIENCE IN PHARMACY
FACULTY OF PHARMACY
MAHIDOL UNIVERSITY

2003

โครงการพิเศษ
เรื่อง การพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับการให้คำปรึกษาด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร
ของเภสัชกรชุมชน ตอนที่ 2

.....

นางสาว พัทธวดี กังวาลไกล

.....

นางสาว พัทธราภรณ์ อ่างกิจเจริญ

.....

อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผ.ศ. สมภพ ประธานธุรรักษ์)

.....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผ.ศ. ปรีชา มนทกานติกุล)

.....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ศรัณย์ กอสนาน)

บทคัดย่อ

การพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับการให้คำปรึกษา ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรของเภสัชกรชุมชน ตอนที่ 2

พัชรวิดี กังวาลไกล, พัชรภรณ์ อัมรงกิจเจริญ

อาจารย์ที่ปรึกษา: สมภพ ประธานธรรมาภรณ์*, ปรีชา มณฑาทิกุล**, ศรัณย์ กอสนาน***

*ภาควิชาเภสัชพิษวิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

***สาขาวิชาเภสัชกรรมสังคมและการบริหาร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติการให้คำปรึกษา, ผลิตภัณฑ์สมุนไพร, เภสัชกรชุมชน

การให้คำปรึกษาด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่เหมาะสมเป็นหน้าที่หนึ่งของเภสัชกรชุมชน โครงการพิเศษนี้มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับการให้คำปรึกษาด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรของเภสัชกรชุมชน โดยจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับการให้คำปรึกษาด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยชนิดและความหมายของผลิตภัณฑ์สมุนไพร สรรพคุณและข้อบ่งใช้ ขนาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรค อาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ข้อควรระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร การเกิดปฏิกิริยาระหว่างผลิตภัณฑ์สมุนไพรและยาแผนปัจจุบัน และการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรผิดข้อบ่งใช้ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลการให้คำปรึกษาสำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร 4 ชนิด ได้แก่ มะขามแขก ฟ้าทะลายโจร ขมิ้นชัน และ evening primrose oil โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของเภสัชกรชุมชน จำนวน 46 คน ผลการสำรวจพบว่า เภสัชกรที่ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 34.8 ปี ร้อยละ 58.7 มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเภสัชกรรมชุมชนน้อยกว่า 5 ปี และ ร้อยละ 54.3 ของเภสัชกรให้คำปรึกษาแนะนำการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรน้อยกว่า 10 ครั้งต่อสัปดาห์ เภสัชกรอ่านเนื้อหาแล้วมีความเห็นว่า เนื้อหาน่าสนใจ อ่านแล้วเข้าใจ ใช้ภาษาเหมาะสม เนื้อหาเพียงพอ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยมีความพอใจโดยรวมสำหรับตอนที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.2) ถึงค่อนข้างมาก (ร้อยละ 23.3) และตอนที่ 2 มีความพอใจโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 41.3) ถึงค่อนข้างมาก (ร้อยละ 39.1) ดังนั้นแนวปฏิบัติสำหรับการให้คำปรึกษาด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรดังกล่าวสามารถใช้เป็นต้นแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้กับเภสัชกรชุมชนเพื่อใช้ประกอบการให้คำปรึกษาได้

Abstract

Development of counseling guidelines for community pharmacist on herbal medicine part 2

Patcharavadee Kangvankhai, Patcharaporn Tumrongkitcharoen

Advisor: Sompop Prathanturarug*, Preecha Montakantikul**, Sarun Gorsanan***

* Department of Pharmaceutical Botany, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

** Clinical Pharmacy Section, Department of Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

*** Department of Social and Administrative Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Huachiew Chalermprakiet University

Keywords: counseling guidelines, herb drug, community pharmacist

In order to promote rational herbal use in Thailand, this special project is aimed at the development of counseling guidelines for community pharmacist on herbal medicine. The guidelines were comprised of 2 parts; part 1: general information, i.e., types of herbal medicine, dosage regimen, labeling and leaflet, adverse effect, and misuse, part 2: detail of selected herbal medicine, i.e., *Senna alexandrina*, *Andrographis paniculata*, *Curcuma longa*, *Oenothera biennis*. The guidelines were evaluated by 46 community pharmacists. The result showed that the average age of the community pharmacist is 34.8 years old and 58.7% of them have experience less than 5 years in the pharmacy. It is found that 54.3% of them gave counseling to the clients less than 10 times per week. Most of the pharmacists evaluated that the guidelines were written clearly and appropriately, comprised of interesting and sufficient data, and useful for counseling. For overall satisfaction, the guidelines were assessed as average to good with the percentage of 23.3% and 51.2%, respectively, for the first part and 41.3% and 39.1%, respectively, for the second part. Therefore, the

guidelines have been proved to be useful for community pharmacists for counseling on herbal medicine.